

HRVATSKI LIST

Izvoli svaki dan u 6 sati jutro u Puli u nakladni Mekar Jos. Krmpotic, Trg Dostoevskog i III ulica Radetsky 20, gdje se nalazi tiskara, uređništvo i uprava i sta. Za uređništvo odgovara izdavač Josip Hain. Telefon broj 58. Broj poštanske štationice 36.615. Predplata: Iznaha 2 K 40 i mjesečno, 6 K tromjesečno, pojedini broj stane 6 helera. Oglašne radnje se po 20 h jednokratni pretplate (3 mm)

Godina I.

Pula, ponedjeljak 20. prosinca 1915.

Broj 159.

Metz ponovno obasut bombama.

Brzobjavne vijesti.

Rat na Balkanu.

Borbe na srpsko-grčkoj granici.
London, 19. decembra. (D. u.) Do-pisnik „Reutersa“ javlja o zadnjim časovina francuskog uzmarka iz Srbije; kod Gradačca bile su žestoke borbe. Francuzi izgubili su po prilici 300 m jaraka. Njihova prednja linija počela je kolebati; uslijed toga skupile su se njihove čete u pripravljenim pozicijama. Taj je okršaj stajao Francuze 200 momaka. Sve teške topove otpremilo se na sigurno mjesto. Na to je Baidouova divizija dobila nalog, da uzmake na drugu stranu Gornice, dok su se čete kod Gradačca morale povući u Mirove. Kod Bojnice su Bugari deset puta redom natrvali, ni bili su svaki put odbijeni. Daljni uzmark na grčku granicu, pod zaštitom magle, protkao je u redu. U boju sa zalaznicima francuski su gubici razmjerno neznamiti, po prilici oko 2000 momaka, što mrtvih, što ranjenih.

Saveznici na grčkoj granici.

Rotterdam, 19. decembra. „Daily Telegraph“ javlja, da se 200.000 njemačkih i austro-ugarskih četa približava grčkoj granici, da u shodno doba navale na entente čete.

Albanci na strani Bugara.

Berlin, 19. decembra. „Tägliche Rundschau“ javlja iz Bazela: Albanci primaju svuda s odusevljenjem bugarske čete. Sve to više plemena otpada od Esad paze.

Bna u Crnoj Gori?

Berlin, 19. decembra. „Lokaleinzeiger“ javlja iz Cetinja: Čini se, da je Podgorica u pogibjelji. Najvažnije se je materijal odantle odpremio. Čini se, da su se u Crnoj Gori počeli bunili muslimani.

Englezi i Talijani u Albaniji.

Zürich, 19. decembra. Iz pouzdano izvora doznaje se, da se sada iz Bina prevazuju čete u Albaniju. Transporte prati engleska i talijanska mornarica. Čini se, da će Engleska i Italija uzeti kao bazu za daljne operacije Albaniju, dočim će Francuska ostati u Solunu.

Grčka i ententa.

Grčka prosvjeduje.

Athens, 18. decembra. (D. u.) Grčka je vlada uložila prosvjed protiv poduzetih radnjama za utvrđenje grada Soluna od strane englesko-francuskih četa.

Iz talijanske i erendentskičke politike.

(Dalje.)

Medju mnogim sredstvima irredentske akcije bilo je i umjetne potaljančivanja čisto slovenskih imena mjesta. Tako vidimo na zemljovidu krajeva, u kojima nema nijednog Talijana, kako su dobili talijanska imena. Tako su u Koruskoj Zabnice prekršteno u Camporosso, Zila u Zeglia itd. Još čudnije su prekršteno čisto slovenske gore i mjesta nado dalje. Triglav je Tricorno, Jalovec Gesto d'Alto, Črna prst Monte nero, kranjski Nanos je odlikovan s imenom Monte re, Krm Monte nero, Sneznik (već na hrvaškoj granici) Monte Alno Rosso, Cercko Circhono, Storje Sattoriano, Divača Divacia, Povir Poviero, Mavhinje Malchina, Dutovej Duttogliano, Opatjeselo Oppachiesela, Podemna, Repentabor Monte Rupino, Postojna Postumia, Loz Olissa itd. Kod fabriciranja novih imena najviše se izmisle nove bajke. Tako je Posthumia izvedena iz Posthumus, dakle po nekakvom rim-

Iz Italije.

Talijanski senat.

Rim, 18. decembra. (D. u.) Senat je jednoglasno primio do znanja izvaju vlade i odobrio je dnevali red.

Iz Engeske.

Engleski gubici u Mesopotaniji.

Carigrad, 19. decembra (D. u.) Brzobjav iz Bagdada javlja: Od dviju engleskih monitora, koji su Kusali razbiti tursku opadanu liniju kod Kutu-el-Amare, bio je jedan potopljen vatrom turskog topništva, a drugi prisiljen, da se povrači. Engleski gubici tijekom zadnjih turskih navala cijene se na 1000 momaka.

Nemogućnost obrane Egipta.

Hag, 19. decembra. „Rotterdamsche Courant“ javlja iz Kaira, da se slavna granica Egipca ne će moći obraniti protiv redovite navale.

Engleski troškovi za vojsku.

Berlin, 19. decembra. Engleska troši dnevno za svoju vojsku 140 milijuna.

Novi podkralj u Indiji.

Kristianija, 19. decembra. „Morningpost“ javlja, da će ministar financija, Mac Kenna, biti imenovan nasljednikom Lorda Hardindera, kao podkralj Indije.

Iz Rusije.

General Pau u Rusiji.

Rotterdam, 19. decembra. „Ge.“ Pau ostal će stalno u Rusiji, te će biti dodjeljen ruske generacionom stozeru.

Dogodjaji na moru.

Potopljeni brodovi.

Berlin, 18. decembra (D. u.) Službeno se javlja. Popodne bili su potopljeni, navalama podmornica, u Baltijskom istočnom moru, maleni krstaš „Bremen“ i jedna torpednjača, koja ga je pratila. Znantni je dio momčadi spašen.

Nad Alpama i nad oblacima.

Prijatelj našeg uređništva priopćio nam je svoje avijatičarske utiske: Podigli smo se i letjeli nad snijim morem prema talijanskoj fronti. Pod nama trsćanski zaljev; dična Istra sa Učkom na jednoj strani gubila se svojim najjužnijim rtom prema istarskim otocima; mlaetka i furjanska ravnica protezale su se daleko prema

zapadu i dipirale do podnožja gorostas.

Nama je srce jato kucalo, ali ne kao prihi puta, što smo se podigli nebu pod oblake i nad oblake.

Letjelo je lebdjeti poput ostrookrog orla i poput sokola pice sive u nesekim visinama! Malo je pet kilometara u daljini, nižeječi ih od zronika do zronika; ali 5000 metara visine to je ogromna visina! I ja sam tako visoko letio, a da nijesam, Bogu hvala, tako nisko pao.

Nad morem i nad ravnica ma smije se letjeti i samo tisuću, dvije tisuće metara visoko; ali nad koruškom i alpskom bojnomo frontom, najsjurnije je držali se u visini od 5000 metara.

Pomislite si neverljivu živu točku izmjednju zvijezda i u nebo sjažući ih ržunaca. Nad nama visina bez kraja i konca, pod nama oštre i prijeteće glavice čiste strše protiv nas, ko nevine i nedužne dječice ogrnutu na bijelo i blistavo svadbeno rubo. Bijele su da i snijegom pokrpite planine te ih resi sjaj nevinosti, ali koliko nevjere prijeti iz njihovih glava.

Ali mi smo visoko, te marimo i ne marimo za baterije i ubojite cijevi, što nas požudno prate.

Niti ne mislimo na užasno pogibao, da se nam motor iznevjeji. Ta on je naš vjerni prijatelj koji razbija silnim svojim kucanjem bezčujnu monotoniju. Nista ne čujemo obično do motorovog udaranja i do kucanja našeg srca.

Lijeva mi ruka pred očima dži dalekozor, a desna mi bilježi vjerno svaki utisak, sve što neprijatelj radi na fronti i lijeze. Ali moram odložiti i dalekozor i olovku, jer utazimo i gubimo se u gustom oblaku te ostajemo u njemu, da cijela casa.

Ravnimo se po kompasu, koji nam jedini ukazuje smjer kući Jurimo. Oblačini je jato prostrana, a mi ipak želimo doznati štogod što ispod nje neprijatelj radi. Zato se zaustajljamo na njezinim krajevima i na njezinom dnu.

Motor tek da diše, i mi se skoro niti ne mičemo, te nas valjani kormilar drži na samom rubu sive oblacine. Na vrhu broj X Y raspoznamo med snijegom nejednaku ertu. Bilo je neprijateljska stražarnica.

Naglo se spustimo proti njoj do samih 1000 metara visine pozdravimo ih sa par bombama. Oni nam odzvrace iz raznih topova i strojnih puskaca, a mi smo već za nekoliko časaka izvan svake pogibjelji, a da nije neprijatelju uspjelo, urediti svoj nisan.

Doznali smo što smo željeli, da ima to jest neprijatelj više topova i strojnih puskaca na brjegu X Y. Radosti što nas nijesu, pucajući onako na sredu i nesreću, povodili i veseli radi svojih uspjelih izvidva dogodjaji se svojemju pristanistaju.

Ovog smo puta bili sretni, jer nam nije smetalo ni vjetar, niti kakav zlosretni oblak. Spustili smo se bez ikakve opasnosti. Ali zlo je za avijatičare kada ih

namemari i ugrozen konkurencijom Hamburga, Bremena, Rotterdama, Antverpena i donskie Geneve. Tekar, kada je austrijska vlada prije kakvih 30 godina spoznala važnost te svoje luke, latila se je raznih pothvata, koji su naglo, rapidly podigli Trst, mjesto i pristaniste. Važnost, napredak i procvat Trsta gledom na trgovinu i promet lijeveno je spojen s time, kakovo on ima zaledje; s austro-ugarskom mornaricijom, has kao što je i Austro-Ugarska u manjoj mjeri vezana na Trst. Samo manji dio uvoza i izvoza je preuzimao Trst, dok je veći dio išao preko Hamburga, koji je bio uvijek, do naražnje vremena, ozbiljan takmac Trsta, da ni ne spominjemo druga sjeverna pristanista.

Skoro sve austrijske pokrajine sjeverno od Dunava su gravitirale posebno prema Hamburgu. Svima je prednjačija najnaprednija austrijska pokrajina Črška. Pa i transporti zapadno od Gibraltarja te iz zemalja, koje leže s one strane Šueškog kanala, su usprkos posebnim nastojanja

vjetar tjera kamo ne bi htjeli protiv hridina među sumsko drvlje. Još gore je, kada od magle i oblaka ne zna se gdje je zemlja ili kakvo je tlo, gdje se zrakov mora spustiti. Prisilna spustanja po kojima gdjejed među gorama je nepogibjeljna, jer i ne računajući na neprijateljske šrapelje, može se nastradati trisrvi u stotinu zapreka, pa makar i pljusnuv o tvrdu zemlju. Koliko je avijatičara ostalo zgnječeno pod svojim aparatima!

Avijatičar osobito u zimsko doba silno trpi od studeni. Oktobra mjeseca bilo je razlika med temperaturom u dolini i u visini od tridesetak stupnjeva. U novembur toplina je još više pala i približila se svojem minimumu od 37 stupnjeva. Ne vještak ne može ni pomjiti kakve i kolike poletskoće svladavaju naši hrabri avijatičari uslijed žime, vjetra, gora i oblaka. Svaki dan moraju se boriti sa naglim strujama vjetra i padcima od 150 do 200 metara! Stalno nigdje na svijetu nema bojitja, što čini avijatičarima toliko poletskoća, koliko Alpe i kraska bura.

Dr. Frane.

Engleska i nova centralna Evropa.

Odvise upada u oči, što se u ovaj moment, kada izmđu Englezi posve drugih skrbi, veliki engleski listovi bave opirno sa poručanom gospodarskom organizacijom centralne Evrope i budućim odnosu kraljevine Poljske. To sve čini utisak, da oni kod ove stvari polaju više interesa za gospodarski, negoli za politički strana pitanje. Politika raspodjelja, kao n. pr. članak u „Timesu“ pod naslovom „Meka za Austriju“ ima posve drugu svrhu, negoli uvijek stari dajku o nesolzi između Austrije i Njemačke. Mogli bi si ipak pristediti trud o svemu tome, jer o obim stvarima i o gospodarstvu srednje Evrope i o budućnosti Poljske, nije jošste nitna odlučeno, te se nije nijedno kompetentno mjesto ni u Austriji, ni u Njemačkoj o tome štogod izrazilo. Englesko stanovništvo i ovaj stvari daje nam jasan dokaz, da se poraz entente na istoku jako čuti. Oni već više ne govore u svjetskome tonu, jer su za to prošla vremena. Kod ovoga ne smije mo zaboraviti, da su engleske novine već od početka rata razlikovale Austriju od Njemačke. Engleska teorija jest: „Njemačka je zavodnik, a Austrija je zavedena“. To se potpunoma protivi činjenicama, pošto je Austrija prije ustupila u rat negoli Njemačka. Nu kada je uopće koja engleska novina dosada pitala za činjenice? Najviše se ismjehvava i mrzi Njemačku, njemačku kulturu, njemačke ustanove, dok se Austro-Ugarsku više štedi. To se svakako ne događa bez uzroka. U svakoj unutrnjoj agoniji Austrije traži se žalac, kojim se navlažuje na Hohenzollernce i njihovom državu. U spo-

austrijske vlade ili većinom preko Hamburga, Bremena, Antverpena itd. Kako Trst ne može živjeti bez zaledja, bez Austro-Ugarske, bio bi osuden, ako ne na smrt, to na propast svoje veličine. Italija ne bi mogla održavati takovo mjesto. Primjer za to daje nam bliza Venecija, koja je kraj svih lombardskih centara industrije i obrta prisiljena, da živi od svadjanjeg prometa, od kojeg jedva samu sebe prehranjuje, pa ne bi mogla održavati još i Trst. Prema statistici otpada 55 postotaka sveukupnog trsćanskog prometa na pokrajine, koje leže neposredno oko Trsta, to su isključivo pokrajine, u kojima prebivaju Slovenci, te Istra, Hrvatska Primorje i Dalmacija. A što se liče samog uvoza, ide 90 postotaka u Austro-Ugarsku, Njemačku i njima pogrančne države. Tih 90 postotaka bilo bi za Trst posve izgubeno, kad bi se otečepio od Austrije i priključio — recimo Italiji! Kako bi se namjestiti ti gubici, otkuda začepile luknje?!

(Konac.)

menutom članku „Timesa“ izvadjša se ovo: Njemačka namjerava prisiliti Austriju, da ustupi u carinsku svezu, naravno samo za to, da ju opijeni, a za to joj pruža političku odstetu. Poljsko pitanje imalo bi se riješiti u korist Austrije. Tako bi uz dualizam dobila Austrija još i treće državno tijelo. Oduzevši Austriji Galiciju, oslabilo bi se ju, a onda bi Nijemci i Mađari bolje razumjeli, što je bilo u interesu Berlina, što li nije.

„Njemačka hoće da stvori ligu srednje Evrope, koja bi se imala boriti protiv cijelog svijeta, nu to je i gospodarski i politički pusta kombinacija bez svakog izgleda. Austrija mora nastojati, da dovrši svoje djelo, što ga je započela god. 1864. i 1866. Povijest razvika P usjaje je povijest mnogobrojnih lopovština, a te će se nastaviti dalje i na štetu Austrije.

Divno! Austrija ima baš uzroka, da se sjeti „Timesa“ od god. 1864. Uostalom ovdje se Engleska pača u stvari, koje nju u budućnosti neće zanimati. Ona je ovim ratom izgubila svaki upliv kod istočnih naroda, djelomice uslijed vlastitih poraza, djelomice radi svog saveznika, Rusije. Englesku je nekoć cijnila i Ugarska i Poljska i Austrija, a danas su ovi narodi uvjereni, da je englesko carstvo nesposobno. Sve ove glasine engleskih novina jasni su dokaz, da se Engleska boji i jako boji približenja između Austrije i Njemačke.

Razne vijesti.

Božićni dar Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru. Između družbinih prilosa, što bivaju na žalost iz dana u dan sve rjeđji i rjeđji, padaju u oči oni, što stizavaju s bojnog polja. Podsjećamo na one tisuće kruna, što su ih darovali našoj Družbi naši velerijedni mornari u Puli i na razne druge izdašne svote, koje su nam sakupili naši dični časnici sa talijanske fronte. Jedan je od njih pisao, da nije još nikada shvaćao važnost naše Družbe, kašto je sada shvata. A naša je Družba ponosna, što ovo i ona stoji sa svojom

junačkom braćom na braniku lijepe Istre, na braniku hrvatskoga mora i hrvatske domovine.

Družba uzdržava danas u svemu 43 razreda. Da su prilike drukčije, trebalo bi ih još više, jer je u mogim družbinim školama broj djece poskočio od 50 na 120 i više. Osim toga u raznim u mjestima Družbini učitelji i učiteljice jedini čestitelji naroda i njegovi pomoćnici u ovim teškim danima. Prema tomu imadu naše škole u ovo vrijeme još dublje, čovjekoljubivije značenje.

Medjutim najveća je njihova znamenitost u tome, što oko sebe okupljaju naš narod, našu djecu, da ih obučavaju na prijatelja, koji uzalud nasrće na naše granice.

Ali Družba treba pomoći, da može i unaprijed vršiti svoju tešku zadaću u izloženim krajevima naše zemlje. Zato je ovime obraća na sve Hrvate i Hrvatice, da je se sjete, osobito sada prigodom Božića i bliske Nove godine. Neka se svi ugledaju u našu junačku braću, u naše čelične borce, koji umirući na granici hrvatske domovine pružaju svojoj nevojnoj braći u Istri pomoć svoju.

Hrvati i Hrvatice! Slijedite i vi njihov divni primjer, pomozite Istri!

Zahtjevi za ratnu mornaricu Sjedinjenih država američkih. Tajnik mornarice zagovara u svojem godišnjem izvještaju petgodišnji gradjevni program, koji obuhvata 10 dreadnota, 6 oklopljenih krstarica, deset izvidničkih krstarica. 50 razarača, 15 torpiljarka i 85 obalnih brodova. Podjednako zahtijeva 6 milijuna dolara za zrakoplovnu službu.

Nadbiskup dr. Kohn osnivač nove češke univerze. „Narodni Listy“ javljaju iz Praga, da je otvorena oporuka olomutškoga nadbiskupa dra Kohna, što je nedavno umro u Stajerskoj. Nadbiskup je dr. Kohn najveći dio svoje imovine t. j. 3 milijuna kruna ostavio u svrhu, da se otvori češka univerza u Moravskoj.

Podpirajte Družbu!

Zadnje vijesti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Bee, 19. decembra. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Mjestimična topnička borba.

Talijansko bojište.

Položaj je nepromijenjen. Na sjevernom obronku brjega San Michele bila su uvećer suzbijena dva osamljena nartaja talijanske pjesadije.

Srpsko bojište.

Borbe proganjanja u Crnoj Gori u povoljnom su toku. Jucer zarobili smo oko 800 Srba i Crnogoraca. U crnogorskim borabama desilo nam se je, da je neprijatelj k nama hrio, pritajući tobožnju prodaju dižaci ruke i mahajući rubeima, te lako nas prinudio, da zautstavimo privremeno vatru. Kad se je neposredno približio, započeo je da se bacu ručnim granatama u naše linije. Razumljivo je zato po sebi, da su te samotne ratne lukavštine naišle na primjereni oštre kazne i da će ih isto dostići, ako se budu ponovile.

Zanjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 19. decembra. (D. u.) Službeno se javlja:

Zapadno bojište.

Letjaci su ponovno navali na Metz te su prozručili samo stvarnu štetu.

Istočno bojište.

Manja ruska odijeljenja, koja su na raznim mjestima približila do naših linija, bila su suzbijena.

Vrhovna vojna uprava.

Turski ratni izvještaj

Carigrad, 19. decembra. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kod Anaforte usukalo je naše topništvo neprijateljske gorske topove i prozročilo požar u neprijateljskim logorima. U odsjeku Seddibara otvorio je neprijatelj protiv naših topova vatru iz svake vrsnih komada. Naše je topništvo energično odgovorilo, te je prisililo na bijeg kod uska Sigindere neprijateljski branjski sportni brod.

Amerikanska nota.

Washington, 19. decembra. (D. u.) Wilson i kabinet raspravljali su se o austro-ugarskom odgovoru na američku notu. Sa mjerodavnog se mjesta javlja, da se još nije odlučilo, kako imadu da glasi nova nota Sjedinjenih Država. Drži se, da će se nova nota izričite temeljiti na zahtjevima prve. Ipak ova ne će omogućiti daljnju diplomatsku dopisivanje. Dalje se izjavlja, da Sjedinjene Države žele dati Austro-ugarskoj priliku, da se uzdrže i u buduću diplomatski odnosaji.

Njemački poslanik pregovara s Skuludinom.

Atena, 19. decembra. (D. u.) Hava javlja: Njemački poslanik imao je ponovno pogovor sa Skuludinom. U ministarskom je vijeću Skuludis izvjestio o rezultatu pogovora, komu se pripisuje velika važnost. Službeni krugovi izjavljaju, da je položaj normalan te se nadaju, da aljirci ne će uništiti svih prometnih sredstava u Macedoniji. Grčka nastoji da se korektno ponaša.

Osposobljena učiteljica podučava ili njemački jezik, glasovir, ženski ručni rad, te obučava djecu u predmetima pučke škole. Nastav u upravi „Polser Taghliata“, trg Custoza.

Kreditno i eskomptno društvo

Pula, Trg Custoza br. 45

prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak te isplaćuje uloške po dogovoru bez obzira na ratno doba u svakoj visini.

Uredovni satovi jesu 9—11 dop. 3—5 pop.

TRG CUSTOZA
UL. CENIDE 2-5

TISKARA

UL. SISSANO 24
UL. RADETKY 20

PAPIRNICI - RADIONICA KAUČUK-ŠTAMPILJA - KNJIGOVEŽNICA

JOS. KRMPOTIĆ :: PULA

Telefon br. 58

Naklada dnevnika „Hrvatski List“

Brzjav: Krmpotić, Pola

preporuča svakovrsne pisace i redmete, osobito pako bojne dopisnice, papir i omote, olovke, bilježnice, crnilo, pera, kancelarijske i konceptne papire, te ine pisace sprave, potrebne privatniku i uredima.

Prima i izvršuje uz solidne cijene svakovrsne tiskanice.